

De Bouvier des Flandres

Honden komen in Europa al heel lang voor, maar we moeten gissen hoe de prehistorische honden er precies hebben uitgezien. Eén ding staat wel vast: het werk dat ze doen. Dat is meegaan op jacht, drijven of verdedigen van een kudde en bewaken van huis en hof...

RUSTIEK EN ROBUUST

Welk boek over de Bouvier je ook openslaat, veelal begint het met de beschrijving van het uiterlijk: ... *machtige en imposante ruigharige uiterlijk en met kooltjes van ogen die je van onder z'n lange overhangende wenkbrauwen tegemoet schitteren* (Ruud Haak), ...*ruig en groot als een*

zijn die alle elegantie minacht (tijdschrift l'Eleveur België, 1910), ... *Een verstandig dier* (de raspunten in 1912), ... *deze hond straalt kracht uit, maar zonder er onhandig uit te zien* (Wikipedia) en ... *maakt een indruk van kracht maar zonder plompheid* (de rasstandaard nu). In 'Dogs of all Nations' (1904) doet

een eenigszins woest uiterlijk, gehuld in een dichten, ruwen pels.

De bakermat van de Bouvier ligt in de vallei van de rivier de Leie. Over 24 kilometer vormt deze de grens tussen Frankrijk en België.

'STERKER' EN 'SCHERPER'

De eerlijkheid gebiedt mij te vermelden dat de Bouvier in de eerste druk (1894) van Van Bylandts standaardwerk ontbreekt. De nestor van de Belgische kynologie, Prof. Adolphe Reul (1849-1907), vermeldt de Bouvier wel in zijn 'Les Races de Chiens', dat in 1891-94 verschijnt. Reul, professor in de zoötechniek aan de Rijksschool voor Veeartsenijkunde en betrokken bij de ontwikkeling van Belgische hondenrassen, schrijft een beetje zuinigjes: *Deze*

Met een **rustiek** en **robuust** uiterlijk...

---

beer, stoer en indrukwekkend (Geertje van Rheenen), ... *een zeer rustiek en robuust uiterlijk; het moet een blok*

onze 19de-eeuwse kynologische auteur H.A. graaf van Bylandt er nog een schepje bovenop: ... *met*

koehond is bij ons meestal niet meer dan een gewone herdershond. Hij vergezelt de veehandelaren bij hun tochten door de dorpen naar de foren (kermissen) en markten en neemt de leiding van de kudde langs de wegen; aan hem om het vee te bewaken in de velden. Op al onze hofsteden heeft de koehond de rol van bewaker te vervullen. 's Nachts wordt hij hofhond.

Als Reul de Vlaamse Koehond met andere Belgische herdershonden vergelijkt, vind hij hem 'sterker', 'scherper' en 'meer verbeterd', dus een hond die je niet graag tegenkomt als je boerenerven met niet al te goede bedoelingen betreedt. Op 1 juli 1900 wordt op een landbouwbeurs in Hasselt de eerste 'Koehondwedstrijd' georganiseerd. Vier koehonden zijn aanwezig,

maar Prof. Reul is teleurgesteld; de tentoonstelling ...*gaf niet wat we verwachten op het gebied van de koehonden*' schrijft hij in het tijdschrift 'Chasse et Pêche'.

GLITTER EN GLAMOUR

In deze portretreeks willen we zeker ook de veranderingen in het uiterlijk van rashonden volgen. Met als achterliggende gedachte te kunnen vaststellen of die uiterlijke veranderingen al dan niet schadelijk voor de gezondheid en het welzijn van het ras zijn (geweest).

Alle rashonden hebben in de afgelopen eeuwen veranderingen in hun uiterlijk ondergaan, hetzij uit overwegingen om hun werk beter te kunnen doen, hetzij omdat de rasstandaard bepaalde uiter-

lijke kenmerken gaat voorschrijven. Maar soms ook om tegemoet te komen aan de wensen van de kopers. Echter, de Bouvier is ontsnapt aan nutteloze glitter en glamour zoals die bij andere hondenrassen soms heeft toegeslagen. Hij is en blijft de rustieke hond, met een stoer uiterlijk en een 'geblokte' verschijningsvorm.

De Bouvier is een jong ras, dat aan het einde van de 19de eeuw min of meer het uiterlijk krijgt dat we nu kennen. Ik zeg min of meer, want een van de afbeeldingen in 'Dogs of all Nations' laat 'Brissack' zien, een Chien de Bouvier die maar heel erg weinig lijkt op alle andere afbeeldingen uit die tijd.

Twee keer in de historie hebben we moeten wennen aan wezenlijke

veranderingen in het uiterlijk van de Bouvier in Nederland; in 1961 als het bij wet wordt verboden om de oren te couperen en in 2001 als hetzelfde gebeurt met staarten. De kwieke, rechtopstaande oortjes en het stompstaartje maken plaats voor hangende oortjes en een lange staart, die nog wel eens in een komische krul wordt gedragen. Daarmee is wel een concessie gedaan aan dat stoere voorkomen.

VAN BRONSHOND TOT SLAGERSHOND

Men neemt aan dat de Bronshond, wiens naam is afgeleid van de vindplaatsen uit het Bronzentijdperk (3000 tot 800 voor Chr.), de voorvader is van de huidige Herdershonden en Veedrijvers. Afstammelingen van deze Bronshonden zijn onder andere de 'Rekels', in het Frans 'Matins'. Nuttige dieren: ze beschermen het vee, de boerderijen en hun eigenaren, zowel tegen wolven als andere ongenode gasten.

Van Bylandt neemt in zijn boek niet alleen de rasstandaarden van de *Chien de Bouvier* op, in vier talen, maar hij heeft ook een paar knappe gravures, overgenomen uit de bladen *l'Eleveur* en *l'Acclimation*. Die laten overduidelijk zien dat er dan nog geen sprake is van een uniform uiterlijk. Sommige afbeeldingen tonen pure Briards of Picardische Herdershonden; andere lijken gewoon nergens op. Matins en Boerenrekels zijn boerenhonden in de letterlijke zin van het woord. In die periode is er nogal wat geharrewar over een van de namen van de Bouvier, namelijk Bouvier Picard, in de volksmond gewijzigd in Pikhaar. Er zijn allerlei theorieën over de herkomst van deze naam. Ik houd het er maar op dat er naast het type Briard ook een type

Picard heeft bestaan. Het zijn beide Franse herdershonden, ontwikkeld in Noord-Frankrijk, dus in de buurt.

PARET EN MOERMAN

Aan het eind van de 19de eeuw worden drie typen Bouvier onder-

Nog een naam uit de historie van de Bouvier moet worden genoemd: Louis Huyghebaert (1868-1952), een gerespecteerd keurmeester en een autoriteit op het gebied van de Belgische herdershonden.

Twée Belgische fokkers uit het begin van de 20ste eeuw zetten

ribben, een lang lichaam en een kort hoofd, een brede schedel en een spitse snuit. In Roeselare fokt Moerman zijn type: zwart of zwart gestroomd, weinig borstdiepte en wat hoogbenig.

In 1912 wordt door de Belgische Kennel Club een Salomonsoordeel geveld: er verschijnt een rasstandaard voor de *Bouvier des Flandres* en voor de *Roeselaarse Bouvier*.

SMOKKELAARSHOND

Aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog, die in België als 'de grote oorlog' te boek staat, schrijft prof. Adolphe Reul in 1910: *Bouviërs zijn geen tentoonstellingshonden en zij kunnen er niets bij winnen het te worden*. En verder: *Men kan slechts de wens uitdrukken dat Bouviërs zo lang mogelijk onwetend blijven van tentoonstellingsbanken, diploma's en medailles*.

Lange staart met soms een komische krul...

scheiden. Het type *Rekel* of *Matin*, ruwharig, zwaar van bouw, weinig garnituur (wenkbrauwen, snor en baard); het type *Briard*, met een lange, droge beharing, en het type *Picard*, licht van bouw, staande oren en weinig garnituur.

zodanig hun stempel op het ras dat er sprake is van het creëren van eigen types: het type *Paret* en het type *Moerman*. Beide heren hebben fanatieke aanhangers. Vanuit Gent ontwikkelt zich het type *Paret*: grijs gestroomd, brede borst en ronde

BOUVIER

Land van herkomst: België-Frankrijk.

Eerste rasstandaard: 1903.

F.C.I rasstandaard: <http://www.fci.be/en/nomenclature/BOUVIER-DES-FLANDRES-191.html>

FCI-nummer: 191.

Rasgroep: 1, Herdershonden en Veedrijvers.

Rasverenigingen: Nederlandse Bouvier Club en Vereniging BOE4.

Websites: www.bouvierclub.nl en www.boe4.nl

Midden in de oorlog worden de eerste *Chiens de Bouvier de Roulers* (Roulers is Frans voor Roeselare) in het Belgische Stamboek ingeschreven, vier reuen en vier teven. De naam *Chien de Bouvier Belge des Flandres* verschijnt in 1922 en in 1933 wordt de naam *Bouvier des Flandres* voor het eerst gebruikt. De Eerste Wereldoorlog verloopt voor de Bouvier rampzalig.

Veel honden worden door de Duitse bezetter gevorderd om als militaire diensthond te worden opgeleid. In 1918 is het bestand dan ook vrijwel volledig uitgeroeid.

De Bouvier – oorspronkelijk een veedrijver – heeft sinds het begin van de 20ste eeuw een veelheid aan taken en mogelijkheden (erbij) gekregen: trekhond, smokkelaars-hond, douanehond, politiehond, waakhond, hofhond, sporthond en gezinshond.

Nog een naam moet worden genoemd: Justin Chastel die met zijn *de la Thudinie* kenneel een stempel zet op de Belgische Bouviers. De reu *Soprano de la Thudinie* is met zekerheid te vinden in 90% van de stambomen in het laatste kwart van de twintigste eeuw.

DE BOUVIER IN NEDERLAND

Hoewel de ontwikkelingen in Nederland min of meer gelijke tred houden met die in de vroege Belgische jaren, zijn de keurmeesters op Nederlandse shows niet erg op de hoogte. In 1909 worden er op de tentoonstelling in Amsterdam vier 'Chiens de Bouvier' ingeschreven. Echter, zo schrijft L. Seegers in zijn boek *'Hondenrassen'* (1912), die ...

Verzorgingstips

VAN DE ABHB TRIMSALONS:

door den keurmeester naar de ruig-harige Belgische herdershonden werden verwezen (!). Daar sta je dan met je Bouvier...

De eerste Nederlandse showkampioen (1924) is *Bruno de Rustique*. In de jaren dertig triomfeert kennel *van Maarland*, gevolgd door kennel *van de Rakkers* in de jaren zestig. Mijn eigen herinneringen beginnen in de jaren zeventig als kennel *van Dafzicht*, gevolgd door *van Rovika*, successen scoort. Met kennel *van de Overstort* en *van de Vanenblikhoeve* gaat Nederland het tweede millennium in. Meer dan ooit tevoren is de vachtbehandeling bij de Bouvier belangrijk. Men scheert, knipt, efileert en plukt om het gewenste beeld te krijgen en op tentoonstellingen te scoren. ■

Deze honden zijn ondernemende actievelingen, nattigheid of slecht weer weerhoudt hen daar niet van. De 'ruige, droge, lichtjes warrelige vacht' kan dan ook tegen een stootje, maar daar hangt wel een serieus verzorgingslabel aan. Bouviers worden (vanaf hun derde levensmaand) doorgaans drie tot zes keer per jaar getrimd. En ook thuis verlangt zo'n stevige vacht grondig onderhoud. Wekelijks worden de haren met een slickerborstel (dunne, gebogen pennen) met de haargroeirichting mee doorgeborsteld. Dit gebeurt in kleine laagjes tegelijk. Men begint bij de voeten en werkt systematisch naar boven, richting lijf en hoofd. Daarna controleert men met de wijdgetande, metalen kam de vacht op dezelfde manier of alle klitjes verwijderd zijn. De langste haren aan baard, buik, benen en voeten zijn het gevoeligst voor vervuiling en klitvorming. Die verdienen daarom nóg vaker dan eens per week controle. Een vuile vacht klit gemakkelijk. Geregeld wassen van de hond, of alleen de baard en voeten, is daarom geen gek idee. In ABHB trimsalons worden Bouviers door gecertificeerde trimmers vakkundig gewassen en gemodelleerd. Uiteraard bent u daar ook voor voorlichting en verzorgingsinstructie van harte welkom. U vindt ze op: www.abhb.nl